

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**Γραφείο Προέδρου Επιτροπής Περιβάλλοντος,
Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων
Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας
Ταχ. Δ/ση: ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32**

264 41 Πάτρα

Πληροφορίες: Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα

Τηλέφωνο: 2613 613536

e-mail: dd.tso@pde.gov.gr

Αριθ.Αποφ. 25/2026

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ 6

6^η ΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Πάτρα σήμερα 9 Οκτωβρίου 2026 ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:00 πραγματοποιήθηκε τακτική συνεδρίαση της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας, ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ με τηλεδιάσκεψη (e:Presence.gov.gr), ύστερα από την υπ' αριθμ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΕΠΦΠΣΔΕ/347195/182/05-10-2026 πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλα τα τακτικά και τα αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής.

Στην συνεδρίαση συμμετείχαν επί του συνόλου εννέα (9) μελών τα παρακάτω μέλη:

1. Μπλέτσας Στυλιανός (Λίνος) - Πρόεδρος της Επιτροπής
2. Σταυρουλόπουλος Λυκούργος - τακτικό μέλος της Επιτροπής
3. Σακελλαρόπουλος Παναγιώτης - τακτικό μέλος της Επιτροπής
4. Κοντογιάννης Γεώργιος - τακτικό μέλος της Επιτροπής
5. Μπούνιαν Χρήστος - τακτικό μέλος της Επιτροπής
6. Αδαμόπουλος Θεοφάνης (Φάνης) - τακτικό μέλος της Επιτροπής
7. Αυγέρης Σάββας - τακτικό μέλος της Επιτροπής
8. Καρναβιάς Ιωάννης - τακτικό μέλος της Επιτροπής
9. Βούλγαρη Αμαλία – αναπληρωματικό μέλος της Επιτροπής

Ο κ. Φουντάς Αθανάσιος αναπληρώνεται από την κα Βούλγαρη Αμαλία, 4ο αναπληρωματικό μέλος της πλειοψηφίας της Επιτροπής Περιβάλλοντος Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας. Τα κατά σειρά αναπλήρωσης μέλη κ.κ. Μπονάνος Χαράλαμπος, Μπράμος

Παναγιώτης και Γιαννόπουλος Βασίλειος δήλωσαν, μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, ότι αδυνατούν να συμμετάσχουν στη συνεδρίαση.

Τη συνεδρίαση παρακολούθησε ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας κ. Τελώνης Γεώργιος.

Χρέη γραμματέων άσκησαν οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας Καρακωνσταντή Μαρία-Ηλίζα και Βασιλόπουλος Δημήτριος σύμφωνα με την υπ' αριθμ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΔΔ/ 291403/5008/24-08-2026 (ΑΔΑ: 9ΞΙΟ7Λ6-ΝΔΕ) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας.

Αφού διαπιστώθηκε η νόμιμη απαρτία ο Πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Ακολούθως ο Πρόεδρος έθεσε προς συζήτηση το **1^ο θέμα ημερήσιας διάταξης** με τίτλο: «Γνωμοδότηση επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Δυτικής Ελλάδας, της προγραμματικής περιόδου 2026-2030».

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής προκειμένου να ενημερώσει τα μέλη της επιτροπής παρέθεσε το υπ' αριθμ. πρωτ.: **ΠΔΕ/ΔΠΧΣ/323379/5026/05-10-2026** έγγραφο με τις απόψεις της Δ/σης Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της Π.Δ.Ε., το οποίο αναφέρει αναλυτικά τα κάτωθι:

A. Αντικείμενο και πλαίσιο εξέτασης

Η παρούσα γνωμοδότηση αφορά στη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2026–2030. Η ΣΜΠΕ αποτελεί το βασικό εργαλείο ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών παραμέτρων στο επίπεδο του προγραμματικού σχεδιασμού και οφείλει να αξιολογεί εγκαίρως τις ενδεχόμενες σημαντικές, άμεσες, έμμεσες, σωρευτικές και συνεργιστικές επιπτώσεις, πριν αυτές μεταकुλισθούν αποκλειστικά στο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Η υποβαλλόμενη ΣΜΠΕ εξετάστηκε ως προς : α) την πληρότητα της στρατηγικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης, β) τη συμβατότητα του Προγράμματος με το ισχύον περιβαλλοντικό, κλιματικό, υδατικό και χωρικό πλαίσιο, γ) την επάρκεια των προτεινόμενων μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης και δ) την αποτελεσματικότητα του προγράμματος παρακολούθησης.

Έτσι, το ΠΠΑ, συνολικού προϋπολογισμού 285.000.000€, περιλαμβάνει παρεμβάσεις σε επτά (7) αναπτυξιακούς στόχους. Ιδιαίτερη περιβαλλοντική σημασία έχουν αφενός οι δράσεις πολιτικής προστασίας, κλιματικής ανθεκτικότητας, πράσινης ανάπτυξης, διαχείρισης υδάτων και αποβλήτων και αφετέρου το ιδιαίτερα εκτεταμένο σκέλος υποδομών και μεταφορών, το οποίο δύναται να προκαλέσει χωρικές, σωρευτικές και μακροχρόνιες πιέσεις που πρέπει να αντιμετωπισθούν στο στρατηγικό επίπεδο.

B. Στόχοι του ΠΠΑ ΠΔΕ

Η στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2026-2030 περιλαμβάνει τους ακόλουθους επιμέρους Ειδικούς Στόχους ανά Αναπτυξιακό Στόχο :

α) Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί κομβικό πεδίο στρατηγικής εφαρμογής πολιτικών κοινωνικής σύγκλισης, διαθέτοντας σαφείς ενδογενείς αναπτυξιακές δυνατότητες, αλλά και αντιμετωπίζοντας σημαντικές διαρθρωτικές προκλήσεις. Η ανάλυση των υφιστάμενων δεδομένων αποτυπώνει μια σύνθετη εικόνα, στην οποία συνυπάρχουν τομείς με αξιοσημείωτη δυναμική (όπως η νεολαία, η εκπαίδευση και ο εθελοντισμός) και τομείς που παρουσιάζουν κοινωνικά ελλείμματα, όπως η υγειονομική κάλυψη, η προστασία των ευάλωτων ομάδων, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η στήριξη της τρίτης ηλικίας. Η εξισορρόπηση αυτών των αντιθέσεων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ομαλή και βιώσιμη περιφερειακή ανάπτυξη.

Μέσω στοχευμένων κοινωνικών επενδύσεων στην υγεία, την παιδεία, την κοινωνική κατοικία και τον αθλητισμό, επιδιώκεται η θωράκιση του κοινωνικού ιστού και η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών. Σε συνέχεια της παραπάνω προσέγγισης, ο 1^{ος} Αναπτυξιακός Στόχος για την Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη εξειδικεύεται στους εξής Ειδικούς Στόχους:

- 1.1** Καταπολέμηση της φτώχειας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού
- 1.2** Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου
- 1.3** Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
- 1.4** Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
- 1.5** Πρόσβαση στη στέγαση
- 1.6** Κοινωνικές επενδύσεις (π.χ. στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.ά.)
- 1.7** Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές)
- 1.8** Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
- 1.9** Προστασία της Δημόσιας Υγείας
- 1.10** Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
- 1.11** Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης
- 1.12** Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
- 1.13** Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
- 1.14** Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης.

β) Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει στρατηγική γεωγραφική θέση, αποτελώντας μία εκ των κυριότερων πυλών της χώρας προς την Αδριατική θάλασσα και τη Δυτική Ευρώπη. Λαμβάνοντας υπόψη τη γεωστρατηγική αυτή σημασία, στο νέο Πρόγραμμα 2026-2030 το κεντρικό αναπτυξιακό βάρος κατευθύνεται στον Άξονα Στρατηγικής 2 για την Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών, δεδομένου ότι ο τομέας αυτός αποτελεί θεμελιώδη αρμοδιότητα της Περιφέρειας, με ευρύ πεδίο εφαρμογής και αυξημένες ανάγκες συντήρησης. Πρωταρχικός στόχος της στρατηγικής είναι η δημιουργία συνθηκών ισόρροπης ανάπτυξης, η εξασφάλιση ασφαλούς πρόσβασης όλου του πληθυσμού σε βασικές υποδομές και η διευκόλυνση της απρόσκοπτης διακίνησης προσώπων και αγαθών.

Σε συνέχεια της παραπάνω προσέγγισης, ο 2^{ος} Αναπτυξιακός Στόχος για την Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών εξειδικεύεται στους εξής Ειδικούς Στόχους:

- 2.1** Λιμενικές υποδομές
- 2.2** Οδικές υποδομές
- 2.3** Υποδομές αερομεταφορών
- 2.4** Υδατοδρόμια
- 2.5** Οδική ασφάλεια
- 2.6** Πολυτροπική και αστική κινητικότητα

γ) Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας θέτει σε απόλυτη στρατηγική προτεραιότητα την Πολιτική Προστασία και την Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής στο νέο Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026-2030, κατευθύνοντας κεντρικό αναπτυξιακό βάρος σε αυτόν τον Άξονα Στρατηγικής. Αναγνωρίζοντας την αυξημένη ανάγκη συντήρησης των υποδομών και το ευρύ πεδίο εφαρμογής τους, το Πρόγραμμα διαθέτει τον δεύτερο μεγαλύτερο προϋπολογισμό στον συγκεκριμένο στόχο, ύψους 55,4 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο 19,44% των συνολικών πόρων του. Η κλιματική κρίση και οι ασύμμετρες απειλές της επιβάλλουν την άμεση προσαρμογή στη νέα

κλιματική πραγματικότητα, όχι μόνο ως μηχανισμός καταστολής, αλλά μέσα από έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων. Βασική επιδίωξη αποτελεί η αύξηση της ανθεκτικότητας των κρίσιμων υποδομών και των υπηρεσιών απέναντι σε φυσικές καταστροφές, θωρακίζοντας δυναμικά την τοπική κοινωνία και οικονομία.

Σε συνέχεια της παραπάνω προσέγγισης, ο 3^{ος} Αναπτυξιακός Στόχος για την Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής εξειδικεύεται στους εξής Ειδικούς Στόχους:

3.1 Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κ.λπ.

3.2 Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές

3.3 Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων

3.4 Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων

3.5 Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές

3.6 Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα.

δ) Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα

Η ενίσχυση της καινοτομίας, της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας αποτελεί βασικό πυλώνα του νέου Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030 για τη Δυτική Ελλάδα, συγκεντρώνοντας πόρους ύψους 15,7 εκατ. ευρώ (δηλαδή το 5,51% του συνολικού προϋπολογισμού). Κεντρική προτεραιότητα της στρατηγικής είναι η στενή διασύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα και η προώθηση της βιομηχανικής καινοτομίας, προκειμένου να αναπτυχθούν νέοι τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας. Σε αυτό το πλαίσιο, πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζει ο δυναμικός αγροδιατροφικός τομέας της Περιφέρειας, ο οποίος καταγράφει ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά συμμετοχής στην εγχώρια παραγωγή και κατέχει στρατηγική θέση σε κλάδους όπως η υδατοκαλλιέργεια και η κτηνοτροφία.

Σε συνέχεια της παραπάνω προσέγγισης, ο 4^{ος} Αναπτυξιακός Στόχος για την Καινοτομία, την Εξωστρέφεια και την Ανταγωνιστικότητα εξειδικεύεται στους εξής Ειδικούς Στόχους:

4.1 Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας

4.2 Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας

4.3 Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας

4.4 Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων

4.5 Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας

4.6 Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας

4.7 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού

4.8 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος

4.9 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς

4.10 Προώθηση του τουρισμού

4.11 Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα.

ε) Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη

Ο Ψηφιακός Μετασχηματισμός και η Τεχνητή Νοημοσύνη συνιστούν τον 5ο Αναπτυξιακό Στόχο του νέου Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030 της Δυτικής Ελλάδας, κινητοποιώντας πόρους ύψους 4,3 εκατ. ευρώ (ήτοι το 1,51% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος). Αναγνωρίζοντας την εξειδίκευση και τις σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης που διαθέτει η Περιφέρεια στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), η στρατηγική εστιάζει στη δημιουργία ενός σύγχρονου και διασυνδεδεμένου ψηφιακού οικοσυστήματος. Προς αυτή την κατεύθυνση, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας υλοποιεί ένα εκτεταμένο πρόγραμμα έργων υποστήριξης με στόχο την πλήρη ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση των διαδικασιών, προκειμένου να εκσυγχρονιστεί η δημόσια διοίκηση, να διευκολυνθεί η καθημερινότητα των πολιτών και να μειωθεί δραστικά το διοικητικό βάρος για τις επιχειρήσεις.

Σε συνέχεια της παραπάνω προσέγγισης, ο 5^{ος} Αναπτυξιακός Στόχος για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό και την Τεχνητή Νοημοσύνη εξειδικεύεται στους εξής Ειδικούς Στόχους:

5.1 Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών

5.2 Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ

- 5.3 Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών
- 5.4 Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
- 5.5 Ασφάλεια και προστασία δεδομένων
- 5.6 Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη.

στ) Πράσινη Ανάπτυξη και πράσινος μετασχηματισμός

Η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη, βιώσιμη και κυκλική οικονομία αποτελεί κεντρικό στρατηγικό πυλώνα του νέου Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030 για τη Δυτική Ελλάδα. Μέσω του 6ου Αναπτυξιακού Στόχου, «Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός», η Περιφέρεια κινητοποιεί σημαντικούς πόρους ύψους 21,1 εκατ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 7,40% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος. Κεντρική επιδίωξη της στρατηγικής είναι η δυναμική επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης με την ευρύτερη και ορθολογική αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.), κεφαλαιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές και τη γνώση που έχει ήδη αναπτυχθεί στην περιοχή. Παράλληλα, βασική μέριμνα αποτελεί η προστασία και διαφύλαξη του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, τα οποία αποτελούν ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ταυτότητα της Δυτικής Ελλάδας.

Σε συνέχεια της παραπάνω προσέγγισης, ο 6^{ος} Αναπτυξιακός Στόχος για την Πράσινη Ανάπτυξη και τον Πράσινο Μετασχηματισμό εξειδικεύεται στους εξής Ειδικούς Στόχους, σύμφωνα με το νέο ΠΠΑ:

- 6.1 Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε
- 6.2 Προώθηση της κυκλικής οικονομίας
- 6.3 Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
- 6.4 Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.ά.)
- 6.5 Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
- 6.6 Υδρευση (πόσιμο νερό)
- 6.7 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.).

Γ. Επιλεγμένη Εναλλακτική Λύση

Εναλλακτική Δυνατότητα 2: Εφαρμογή του Προτεινόμενου Προγράμματος

Η εν λόγω εναλλακτική δυνατότητα αφορά στην εφαρμογή του προτεινόμενου Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030, με συνολικό προϋπολογισμό 285.000.000€. Έτσι, σύμφωνα με την υπό εξέταση ΣΜΠΕ, διαφαίνεται ότι προτιμότερη από τις δύο εναλλακτικές δυνατότητες (η μηδενική ή η Εναλλακτική Δυνατότητα 2) είναι η δεύτερη. Ειδικά η αξιοποίηση των νέων πόρων του Προγράμματος αναμένεται να αναθερμάνει σε σημαντικό βαθμό την τοπική οικονομία, καταλήγοντας τελικά σε ουσιαστικές βελτιώσεις των δεικτών ευημερίας των πολιτών. Συνεπώς, η παραίτηση από τους πόρους αυτούς μεταφράζεται στην πράξη, πέραν της αναπτυξιακής υστέρησης, σε καθήλωση της ευημερίας στα σημερινά επίπεδα και παραίτηση από τις ευκαιρίες βελτίωσής της. Μάλιστα, η Εναλλακτική Δυνατότητα 2 παρουσιάζει τα μέγιστα περιβαλλοντικά οφέλη, εφόσον εκτιμάται ότι το νέο Πρόγραμμα θα συνεισφέρει καθοριστικά στα εξής :

- Στην προστασία και διατήρηση των περιοχών με υψηλή οικολογική αξία, καθώς και στην προστασία της βιοποικιλότητας και στην ανάσχεση της απώλειάς της.
- Στην προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα, ενισχύοντας την ανθεκτικότητα κρίσιμων υποδομών απέναντι σε φυσικές καταστροφές, μέσα από τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της Πολιτικής Προστασίας (π.χ. αντιπλημμυρικά έργα, καθαρισμοί ρεμάτων).
- Στην προστασία του τοπίου και των ιδιαίτερων τοπολογικών χαρακτηριστικών, καθώς και στην προστασία των εδαφικών και των υδατικών πόρων.
- Στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας και στην αειφόρο διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων.
- Στη δημιουργία Πράσινων Πόλεων (μέσω αστικών αναπλάσεων, ενεργειακής απόδοσης κτιρίων και εκσυγχρονισμού αστικών μεταφορών).
- Στην επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και την ορθολογική εξοικονόμηση ενέργειας (π.χ. μέσω της δημιουργίας τοπικών ενεργειακών δικτύων / συστημάτων ενεργειακού συμψηφισμού) για τη μείωση των εκπομπών που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Δ. Στόχοι Περιβαλλοντικής Προστασίας**1) Σύνοψη στόχων περιβαλλοντικής προστασίας**

Στις επόμενες ενότητες συνοψίζονται οι στόχοι περιβαλλοντικής προστασίας στην Ελλάδα, οι οποίοι είτε έχουν υιοθετηθεί με αμιγώς εθνική πρωτοβουλία είτε αποτελούν προϊόν ανταπόκρισης της χώρας προς τις ευρωπαϊκές και διεθνείς υποχρεώσεις.

Βιοποικιλότητα- χλωρίδα- πανίδα

Η διεθνής κοινότητα έχει υιοθετήσει την ανάγκη ανακοπής των υφισταμένων τάσεων απώλειας της βιοποικιλότητας ως θέμα πρώτης προτεραιότητας. Στο Ρίο υπογράφηκε η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιολογική Ποικιλότητα (Convention on Biological Diversity, CBD), ενώ πολλά άλλα προγενέστερα και μεταγενέστερα θεσμικά και νομοθετικά μέτρα έχουν ως στόχο την πρόληψη των αιτιών μείωσης της βιοποικιλότητας και τον συντονισμό των δράσεων σε παγκόσμιο ή περιφερειακό επίπεδο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80, έχει αναδείξει την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της άγριας ζωής ως πρωταρχικό της μέλημα, όπως αποτυπώνεται στις Συμβάσεις της Βέρνης και της Βόννης.

Στην Ελλάδα, σκοπός της Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα: η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των λειτουργιών των οικοσυστημάτων της Ελλάδας, μέχρι το 2026, η αποκατάστασή τους, όπου χρειάζεται και δύναται, η ανάδειξη της βιοποικιλότητας ως εθνικό κεφάλαιο, όπως και η εντατικοποίηση της συμβολής της Ελλάδας στην αποτροπή απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Τοπίο

Η Ελλάδα έχει κυρώσει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο με τον Ν. 3827/2010 (ΦΕΚ Α 30/25.2.2010) «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης του Τοπίου». Η Σύμβαση αυτή υιοθετήθηκε στις 20-10-2000 στη Φλωρεντία και κυρώθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στις 1-3-2004. Οι στόχοι αυτής της σύμβασης είναι: η προώθηση της προστασίας των τοπίων, η διαχείριση και ο σχεδιασμός τους και η οργάνωση της Ευρωπαϊκής συνεργασίας σε ζητήματα τοπίων.

Έδαφος

Η θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) προτείνει μέτρα με στόχο την προστασία του εδάφους και τη διαφύλαξη της ικανότητάς του να επιτελεί τις οικολογικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες του.

Η στρατηγική προβλέπει τη διαμόρφωση νομοθετικού πλαισίου για την προστασία και τη βιώσιμη αξιοποίηση του εδάφους, την ενσωμάτωση της προστασίας του εδάφους στις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, την ενίσχυση του αντίστοιχου γνωστικού υπόβαθρου, καθώς και τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού. Προβλέπει μέτρα που αποσκοπούν στον εντοπισμό των προβλημάτων, στην πρόληψη της υποβάθμισης του εδάφους και στην αποκατάσταση των ήδη υποβαθμισμένων ή μολυσμένων εκτάσεων.

Τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα θα πρέπει να μεριμνούν για την ενσωμάτωση των εδαφικών μελημάτων στις αντίστοιχες τομεακές πολιτικές που ενδέχεται να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο έδαφος, ιδίως μάλιστα τις πολιτικές για τη γεωργία, την περιφερειακή ανάπτυξη, τις μεταφορές και την έρευνα. Στις 13 Φεβρουαρίου 2012, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε μια έκθεση πολιτικής σχετικά με την εφαρμογή της Στρατηγικής και τις τρέχουσες σχετικές δραστηριότητες.

Υδατα

Το νερό είναι ένας ανανεώσιμος αλλά περιορισμένος πόρος. Τα αποθέματα γλυκού νερού ανανεώνονται μέσω του υδρολογικού κύκλου, ωστόσο η διαθέσιμη ποσότητα νερού είναι περιορισμένη και η κατανομή του στον χώρο και τον χρόνο άνιση. Περαιτέρω περιορισμό στη διαθεσιμότητα του νερού δημιουργεί και η ρύπανσή του από ανθρωπογενείς δραστηριότητες (αστικές, βιομηχανικές, γεωργικές).

Στην Ελλάδα, η 1^η Αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) για το σύνολο των 14 Υδατικών Διαμερισμάτων (ΥΔ) της χώρας ολοκληρώθηκε το 2017 με την έγκρισή τους από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων σε συμφωνία με τις προβλέψεις του Άρθρου 13 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

Αέρας

Η σοβαρότητα των επιπτώσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και η ασάφεια γεωγραφικής συσχέτισης μεταξύ πηγών και αποδεκτών λόγω διάχυσης και διασυνοριακής μεταφοράς των ρύπων οδήγησε την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE) ήδη από το 1979 στην υιοθέτηση της Συνθήκης για τη Διασυνοριακή Ρύπανση (Convention on Long Range Transboundary Air Pollution - CLRTAP). Με τη διαδοχική έκδοση σχετικών Πρωτοκόλλων CLRTAP τέθηκαν στόχοι σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη μείωση εκπομπών αέριων ρύπων, αρχικά του SO₂ (1985 και 1994) και πρόσφατα με το Πρωτόκολλο του Göteborg (1999) για περισσότερους ρύπους (SO₂, NO_x, NMVOCs και NH₃) με ορίζοντα το 2010 και έτος αναφοράς το 1990.

Οι στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης αναφέρονται κατ' αρχήν στην τήρηση των ορίων που θέτουν οι θυγατρικές Οδηγίες για την ποιότητα της ατμόσφαιρας στο αστικό περιβάλλον καθώς και στην επίτευξη των στόχων της Οδηγίας 2001/81 για τη χρονική περίοδο μέχρι το 2010. Παράλληλα, η Ελλάδα έχοντας ήδη περιορίσει δραστικά τις συγκεντρώσεις των περισσότερων αέριων ρύπων στο αστικό περιβάλλον, δεσμεύεται να προωθήσει περαιτέρω μέτρα, έτσι ώστε να μειωθεί ο αριθμός των ημερών στις οποίες ο αστικός πληθυσμός εκτίθεται σε συγκεντρώσεις υψηλότερες των ορίων που θέτουν οι σχετικές κοινοτικές Οδηγίες, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τα αιωρούμενα σωματίδια και το όζον.

Κλιματική Αλλαγή

Η στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή έχει πλέον επικαιροποιηθεί πλήρως στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal) και της νέας Στρατηγικής Προσαρμογής του 2021, παρέχοντας ένα ενισχυμένο πλαίσιο και μηχανισμούς για τη βελτίωση της ετοιμότητας της ΕΕ απέναντι στις ολοένα και συχνότερες ακραίες επιπτώσεις.

Σε εθνικό επίπεδο, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει συντάξει από το 2016 την Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, η οποία θέτει τους γενικούς στόχους, τις κατευθυντήριες αρχές και τα μέσα υλοποίησης μιας σύγχρονης και αναπτυξιακής στρατηγικής στο πλαίσιο που ορίζεται από τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, καθορίζοντας δράσεις και μέτρα ανά τομέα που πλήττεται.

Σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, και σε πλήρη εναρμόνιση με τον Στόχο Πολιτικής 2 του ΕΣΠΑ 2021-2027 για μια «πιο πράσινη Ευρώπη», προωθείται το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ). Το σχέδιο αυτό καθορίζει τις αναγκαίες παρεμβάσεις πολιτικής προστασίας, καθώς το φυσικό περιβάλλον, η πλούσια βιοποικιλότητα, οι υδατικοί πόροι αλλά και η οικονομική δραστηριότητα της Περιφέρειας (όπως ο πρωτογενής τομέας) επηρεάζονται άμεσα και σε μεγάλο βαθμό από τις κλιματικές μεταβολές και τις επακόλουθες φυσικές καταστροφές, όπως οι πυρκαγιές και οι πλημμύρες.

Ανταποκρινόμενο σε αυτή την τεράστια πρόκληση, το νέο ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας 2026-2030 αναβαθμίζει την «Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής» στον 3ο κεντρικό Αναπτυξιακό του Στόχο. Μέσω του συγκεκριμένου άξονα χρηματοδοτούνται στοχευμένα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, πρόληψης κινδύνων και αποκατάστασης υποδομών από φυσικές καταστροφές, επιδιώκοντας τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και την προσαρμογή της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας στη νέα κλιματική πραγματικότητα.

Πολιτιστική Κληρονομιά

Η πολιτιστική κληρονομιά, συμπεριλαμβανομένης της αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς και του ιστορικού τοπίου, στην Ελλάδα προστατεύεται επαρκώς από την Ελληνική Νομοθεσία, κηρύσσοντας ζώνες προστασίας σε όλες τις αναγνωρισμένες περιοχές ιστορικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και θεσμοθετώντας μέτρα και όρους κατά την ανακάλυψη νέων αρχαιολογικών ευρημάτων.

Το Υπουργείο Πολιτισμού είναι ο κρατικός φορέας που είναι υπεύθυνος για την προστασία, διάσωση, ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και για την ανάπτυξη των τεχνών στην Ελλάδα. Οι αποκεντρωμένες υπηρεσίες του (Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Εφορείες Νεωτέρων Μνημείων και Μουσεία) καλύπτουν όλη την Ελλάδα. Οι επιτελικές υπηρεσίες του βρίσκονται στην Αθήνα.

Περιβαλλοντικές επιδράσεις στην ανθρώπινη υγεία

Η ανθρώπινη υγεία προστατεύεται μέσω των εθνικών στόχων περιβαλλοντικής πολιτικής για τις κλιματικές αλλαγές, τη διαχείριση των αέριων ρύπων, τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, τη διαχείριση των υδάτινων

πόρων και την αντιμετώπιση του φαινομένου της απερίμωσης, καθώς και μέσω των αντίστοιχων τομεακών παρεμβάσεων (όπως ενεργειακός τομέας, μεταφορές, βιομηχανία, χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός).

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αναγνώριση της σημασίας των διάχυτων περιβαλλοντικών επιδράσεων στην υγεία του πληθυσμού πραγματοποιείται με ουσιαστικό τρόπο· ιδίως στο τελικό κείμενο των Ολοκληρωμένων Κατευθυντηρίων Γραμμών για την Αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας, οι στόχοι για την Υγεία συναρτώνται κατά μεγάλο βαθμό με τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

2) Εντοπισμός των στόχων περιβαλλοντικής προστασίας που συνδέονται με το ΠΠΑ – ΠΔΕ.

α) Κλιματική αλλαγή

Σύμφωνα με τον Bulkeley (2013), η κλιματική αλλαγή διαφοροποιείται ανά χωρική ενότητα και έχει διαφορετικές συνέπειες για τις περιφερειακές/τοπικές οικονομίες και κοινωνίες. Κατά συνέπεια, το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής έχει ισχυρή χωρική διάσταση λόγω της άμεσης σχέσης του με τις ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες σε μεγάλο βαθμό ορίζονται χωρικά, ενώ είναι προφανές ότι επηρεάζει και τις ίδιες τις χωρικές πολιτικές και την περιφερειακή ανάπτυξη. Οι χωρικές πολιτικές πρέπει, κατά συνέπεια, να λαμβάνουν υπόψη τόσο τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής όσο και την ανάγκη για την προώθηση πολιτικών και μέτρων για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Τα τελευταία έτη έχουν τεκμηριωθεί, μέσω παρατηρήσεων και στατιστικών αναλύσεων, κλιματικές αλλαγές που διαφοροποιούνται από περιφέρεια σε περιφέρεια. Το γεγονός αυτό προκαλεί πιέσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον και θέτει σημαντικές προκλήσεις για πολλούς τομείς της.

β) Βιοποικιλότητα

Η διατήρηση της βιοποικιλότητας αποτελεί θέμα διατομεακό και πολυεπίπεδο η οποία, για να επιτευχθεί, θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ολιστικά στο πλαίσιο όλων των επιμέρους θεματικών πολιτικών. Στις στρατηγικές επιλογές, στις βασικές προτεραιότητες και στις στρατηγικές κατευθύνσεις του Γ.Π.Χ.Σ.Α.Α. καθώς και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, είναι απαραίτητη η βελτίωση της ενσωμάτωσης των αναγκών της διατήρησης και της ανάδειξης της βιοποικιλότητας και του τοπίου (σύμφωνα με τη Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο και την κύρωσή της με τον Ν. 3827/10), με γνώμονα τις νέες συνθήκες που προδιαγράφουν οι κλιματικές αλλαγές και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αυτές συνεπάγονται (πυρκαγιές, πλημμύρες, διάβρωση, ξήρανση, υφαλμύρωση, απερίμωση και άλλα φυσικά φαινόμενα), με διατύπωση κατευθύνσεων για την προσαρμογή της χώρας σε αυτές.

γ) Τοπίο

Ο αριθμός των τύπων οικοσυστημάτων, φυσικών και ανθρωπογενών, η κατανομή τους στον χώρο και η αναλογία συμμετοχής τους προσδιορίζουν τον χαρακτήρα, τη φυσιογνωμία και τον τύπο του τοπίου. Διαθέτοντας γεωμορφολογική και κλιματική ετερογένεια και μεγάλη βιοποικιλότητα ειδών και οικοσυστημάτων, η Ελλάδα εμφανίζει και μεγάλη ποικιλότητα τοπίων. Η προστασία και η διατήρηση πολλών τύπων τοπίων εξαρτώνται από την προστασία και τη διατήρηση των οικοσυστημάτων που τα συνθέτουν, δηλαδή από την προστασία και τη διατήρηση της βιολογικής τους ποικιλότητας.

Στη σύνθεση ενός τοπίου, συχνά, δεν συμμετέχουν μόνο φυσικά στοιχεία τοπίου και οικοσυστήματα, αλλά και αυτά που οφείλουν την ύπαρξή τους στην ανθρώπινη παρουσία, όπως τα αγρο-οικοσυστήματα, οι οικισμοί κ.λπ. Έτσι, τα τοπία αντικατοπτρίζουν και την αλληλεπίδραση ανθρώπων και φύσης και συμβάλλουν, μέσω των ιδιοτεροτήτων τους, στη διαμόρφωση της τοπικής ταυτότητας, αποτελώντας βασική συνιστώσα της ευρωπαϊκής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Διάφορες δραστηριότητες ασκούν πιέσεις στα τοπία, υποβαθμίζοντας τη βιολογική τους ποικιλότητα και επιταχύνοντας αλλοιώσεις του χαρακτήρα τους. Επομένως, είναι απαραίτητη η διατύπωση Πολιτικής Τοπίου, η οποία θα πρέπει να βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και να είναι σύμφωνη με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο (Ν. 3827/2010).

d) Πολιτιστική κληρονομιά

Ο εσωτερικός και διεθνής τουρισμός παραμένει ένας από τους πιο σημαντικούς φορείς πολιτιστικών ανταλλαγών, καθώς παρέχει προσωπικές εμπειρίες για ό,τι έχει επιβιώσει από το παρελθόν αλλά και για τη σύγχρονη ζωή και την κοινωνία των άλλων.

Ο τουρισμός αποτελεί τον βασικό τομέα πολλών εθνικών και περιφερειακών οικονομιών και μπορεί να γίνει σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης, όταν η διαχείρισή του είναι αποτελεσματική. Η φυσική και η πολιτιστική κληρονομιά, οι διαφορετικοί και ζωντανόι πολιτισμοί αποτελούν μείζονος σημασίας στοιχεία τουριστικής έλξης. Υπερβολικός ή ανεπαρκώς διαχειριζόμενος τουρισμός, όπως και η σχετική με αυτόν ανάπτυξη μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο για τα φυσικά στοιχεία, για την ολοκληρωμένη λειτουργία και τα σημαντικά χαρακτηριστικά της κληρονομιάς αυτής. Η οικολογική δομή, τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά και ο τρόπος ζωής της κοινότητας όπου βρίσκονται τα στοιχεία αυτά μπορούν επίσης να υποβαθμιστούν, όπως άλλωστε και η εμπειρία του επισκέπτη σ' αυτό το μέρος.

Ε. Οικονομικά Στοιχεία Έργου

Ο συνολικός εγκεκριμένος προϋπολογισμός του νέου ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας 2026-2030 ανέρχεται σε 285.000.000€. Προκειμένου να καλυφθούν οι αυξημένες ανάγκες συγκεκριμένων υποέργων και η ωρίμανση νέων δράσεων, εγκρίθηκε η 1^η Τροποποίηση Κατανομής, μέσω της οποίας πραγματοποιήθηκε εσωτερική ανακατανομή των πόρων μεταξύ των Αξόνων Προτεραιότητας, διατηρώντας σταθερό τον συνολικό προϋπολογισμό του προγράμματος.

Ο προϋπολογισμός του νέου ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας 2026-2030 και η συνοπτική του κατανομή στους επτά (7) νέους Αναπτυξιακούς Στόχους της Στρατηγικής, όπως αντλούνται από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ), αποτυπώνονται στον ακόλουθο Πίνακα Ι.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (σε ευρώ)	Συμβολή (%) στο ΠΠΑ
1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	25.200.000,00	8,84
2	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	136.090.000,00	47,75
3	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	77.000.000,00	27,02
4	ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ - ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ - ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	17.164.000,00	6,02
5	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	3.500.000,00	1,23
6	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ	18.110.000,00	6,35
7	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	7.936.000,00	3,16
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΠΑ 2026-2030		285.000.000,00	100,00%

Πίνακας Ι : Πίνακας Κατανομής Προϋπολογισμού του Προγράμματος σε Αναπτυξιακούς Στόχους.

Στ. Εναλλακτικές Δυνατότητες

1. Συνοπτική Περιγραφή της διαδικασίας σχεδιασμού του ΠΠΑ

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, κατόπιν της σχετικής απόφασης για κατάρτιση του νέου ΠΠΑ 2026- 2030 (ΥΑ 212522/5.12.2025, ΦΕΚ Β' 6516/2025), ακολούθησε τα παρακάτω βασικά στάδια σχεδιασμού, τα οποία συνέπεσαν χρονικά και εναρμονίστηκαν με την κατάρτιση του Στρατηγικού - Επιχειρησιακού Σχεδιασμού 2025-2028 της Περιφέρειας :

- Εξέταση και διερεύνηση των αναπτυξιακών και θεσμικών πλαισίων που επηρεάζουν τις σχεδιαζόμενες πολιτικές της Περιφέρειας με γνώμονα τη μεγαλύτερη δυνατή συμβολή στους Αναπτυξιακούς Στόχους της χώρας.
- Ολοκλήρωση εκτενούς και λεπτομερούς διάγνωσης των αναγκών και των προκλήσεων, όπως και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκε ένας δομημένος κύκλος θεματικών συναντήσεων με εκπροσώπους θεσμικών φορέων, υπηρεσιών και την πολιτική ηγεσία, αξιοποιώντας την εμπειρία της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2021-2025 και αναδεικνύοντας σύγχρονες προκλήσεις, όπως η αυξημένη ανάγκη συντήρησης υποδομών.

- Προσδιορισμός των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της Περιφέρειας για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και την αντιμετώπιση των αναγκών, εξάγοντας τους βασικού άξονες παρέμβασης, βάσει και των αναπτυξιακών Πυλώνων του νέου Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026-2030.
- Σε συνέχεια προσδιορισμού των Αξόνων Προτεραιότητας, ακολούθησε η εξειδίκευση της Στρατηγικής στους επτά (7) κεντρικούς Αναπτυξιακούς Στόχους και στις επιμέρους προτεραιότητες (Ειδικό Στόχοι).
- Κατάρτιση ρεαλιστικού και βάσει των αναγκών σχεδίου Χρηματοδοτικού Πίνακα για τους επιμέρους Άξονες και Ειδικούς Στόχους, συνολικού προϋπολογισμού 285.000.000€.
- Σταχυολόγηση και επιλογή των κατάλληλων δεικτών παρακολούθησης των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων, για τη βέλτιστη παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης του ΠΠΑ.
- Επιλογή του κατάλληλου και βέλτιστου συστήματος διαχείρισης και προώθησης του προγράμματος, με τον ορισμό της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ως αρμόδιας Υπηρεσίας Διαχείρισης.
- Εκκίνηση αρχικά των διαδικασιών εσωτερικής διαβούλευσης κατά τη φάση του σχεδιασμού και στη συνέχεια των ενεργειών ενημέρωσης και συνεργασίας με αρμόδια Υπουργεία και με επαγγελματικούς, κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς φορείς κ.λπ., για τη διαμόρφωση και ιεράρχηση των τομεακών προτεραιοτήτων στρατηγικής σημασίας.

Σημειώνεται ότι καθ' όλη τη διάρκεια σχεδιασμού και κατάρτισης του Προγράμματος υπήρχε η κατάλληλη καθοδήγηση και συνεργασία με την αρμόδια Διεύθυνση Διαχείρισης του εθνικού ΠΔΕ του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

2. Λόγοι επιλογής των Προτεινόμενων έργων

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει μια σειρά από συγκριτικά πλεονεκτήματα και δυναμικές προοπτικές ανάπτυξης για το σύνολο των αναπτυξιακών στόχων του νέου Προγράμματος 2026-2030. Η Περιφέρεια διαθέτει ένα ισχυρό οικοσύστημα, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την αναγνώρισή της ως «Regional Innovation Valley». Η ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας περνά πλέον μέσα από την ενίσχυση των συνεργειών ανάμεσα στα ΑΕΙ, τα ερευνητικά ιδρύματα και τις επιχειρήσεις. Αυτή η στόχευση αναμένεται να συμβάλει αποφασιστικά στην αντιμετώπιση σημαντικών αδυναμιών, όπως η διαρροή αποφοίτων με υψηλά προσόντα (brain drain) και ο περιορισμένος ψηφιακός μετασχηματισμός στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Ως προς την Πράσινη Ανάπτυξη, η πλούσια βιοποικιλότητα, οι υδατικοί πόροι και η δυναμική προοπτική μετάβασης στην κυκλική οικονομία αποτελούν βασικά πλεονεκτήματα. Σε αυτό το πλαίσιο, η Δυτική Ελλάδα έχει ήδη δημιουργήσει τη μεγαλύτερη ενεργειακή συμμαχία της Ευρώπης (εξασφαλίζοντας 150 MW ηλεκτρικής ισχύος με σύστημα ενεργειακού συμψηφισμού). Ταυτόχρονα, απαιτείται ισχυρή θωράκιση απέναντι στην κλιματική αλλαγή και τις φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές, πλημμύρες), μέσα από συνεχή έργα αντιπλημμυρικής προστασίας και καθαρισμού ρεμάτων.

Επισημαίνεται ότι η Δυτική Ελλάδα κατέχει στρατηγική γεωγραφική θέση διαθέτοντας αναπτυσσόμενες μεταφορικές υποδομές (εκτεταμένο οδικό δίκτυο, λιμάνια, αεροδρόμια). Δεδομένου ότι οι ανάγκες συντήρησης των υποδομών είναι αυξημένες και καλύπτουν ευρύ πεδίο εφαρμογής, το νέο ΠΠΑ κατευθύνει το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού του (50,88%) στην Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών. Αναφορικά με τη γενικότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η Δυτική Ελλάδα καλείται να αντιμετωπίσει προκλήσεις πέραν της ανεργίας, όπως η γήρανση του πληθυσμού, η δημογραφική κάμψη, το χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, καθώς και ο κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας. Η ανθεκτικότητα της κοινωνικής συνοχής προωθείται μέσω στοχευμένων κοινωνικών επενδύσεων και υποστήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Τέλος, η ισχυρή εξωστρέφεια της Περιφέρειας, με κεντρικό πυλώνα εμβληματικά μνημεία όπως η Αρχαία Ολυμπία, υποστηρίζεται πλέον από σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία (π.χ. η πλατφόρμα συνεδριακού τουρισμού «Meet in Olympian Land»). Παράλληλα, στον δυναμικό πρωτογενή τομέα (καλλιέργειες, υδατοκαλλιέργεια, κτηνοτροφία), η στρατηγική επικεντρώνεται στη χρήση ψηφιακών εργαλείων και στην πιστοποίηση των τοπικών προϊόντων.

3. Αξιολόγηση της Μηδενικής λύσης

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ και της ΚΥΑ 107017/2006, στο πλαίσιο της ΣΜΠΕ εξετάζεται υποχρεωτικά η «μηδενική λύση», δηλαδή η βάση της τρέχουσας κατάστασης πιθανή εξέλιξη εάν δεν εφαρμοσθεί το προτεινόμενο σχέδιο. Στην περίπτωση του νέου ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας 2026-2030, ο στρατηγικός προσανατολισμός είναι αυστηρά εναρμονισμένος με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, συνεπώς η εξέταση ριζικά διαφορετικών εναλλακτικών σεναρίων ως προς τους άξονες δεν κρίνεται σκόπιμη. Ως προς την αξιολόγηση της μηδενικής λύσης (δηλαδή της μη εφαρμογής του ΠΠΑ 2026-2030), ισχύουν τα εξής :

3α. Η οικονομική ανάπτυξη, η κλιματική ανθεκτικότητα και η αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος είναι πλέον άρρηκτα συνδεδεμένες: Η σύγχρονη αυτή αντίληψη, η οποία εκφράζεται μέσα από τις νέες ευρωπαϊκές κατευθύνσεις (Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία - Green Deal), έχει αντικαταστήσει οριστικά τις παλαιότερες αντιλήψεις που θεωρούσαν ότι η οικονομία μεγεθύνεται μόνο σε βάρος του περιβάλλοντος. Συνοπτικά, η βιώσιμη ανάπτυξη αφενός τροφοδοτεί με πόρους τις πρωτοβουλίες προστασίας του περιβάλλοντος και αφετέρου εξασφαλίζει την τεχνογνωσία για την πράσινη μετάβαση. Με βάση αυτή τη σύνδεση, η μη υλοποίηση του ΠΠΑ 2026-2030 συνιστά μια έντονα αντιαναπτυξιακή επιλογή, η οποία αποτελεί κατ' ουσία και ένα έντονα αντιπεριβαλλοντικό ενδεχόμενο. Ειδικότερα για τη Δυτική Ελλάδα, η μηδενική λύση θα ανέκοπτε τη δυναμική της Περιφέρειας ως "Regional Innovation Valley" και θα ακύρωνε καινοτόμες περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες οι οποίες χρηματοδοτούνται από αναπτυξιακούς πόρους, όπως η μεγάλη ενεργειακή συμμαχία των 150 MW.

3β. Η ενεργητική προστασία και η προσαρμογή στην κλιματική κρίση απαιτούν στοχευμένες επενδύσεις: Η ειδικότερη εφαρμογή της προηγούμενης διαπίστωσης εκκινεί από το γεγονός ότι οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες, σε συνδυασμό με την εντεινόμενη κλιματική αλλαγή (ακραία καιρικά φαινόμενα, πλημμύρες, πυρκαγιές), ασκούν πλέον τεράστιες πιέσεις. Για την εξισορρόπηση των αρνητικών συνεπειών και τη θωράκιση της περιοχής, απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις σε κατάλληλες υποδομές. Η παραίτηση από την υλοποίηση του νέου ΠΠΑ, το οποίο διαθέτει εγκεκριμένο προϋπολογισμό 285 εκατ. ευρώ, σημαίνει την οριστική απώλεια κρίσιμων πόρων για την προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, θα χάνονταν τα 145 εκατ. ευρώ που κατευθύνονται στον 2ο Άξονα για την αναβάθμιση και ασφάλεια των υποδομών, καθώς και τα 55,4 εκατ. ευρώ του 3ου Άξονα που προορίζονται αποκλειστικά για την Πολιτική Προστασία, τον καθαρισμό ρεμάτων και την αντιπλημμυρική θωράκιση της περιοχής.

Συμπερασματικά, η μηδενική λύση απορρίπτεται κατηγορηματικά, καθώς η αποτυχία δέσμευσης και υλοποίησης των πόρων του ΠΠΑ 2026-2030 θα οδηγούσε σε περιβαλλοντική και κοινωνικοοικονομική στασιμότητα, αφήνοντας την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανοχύρωτη απέναντι στις σύγχρονες περιβαλλοντικές και κλιματικές προκλήσεις.

3γ. Η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων καθιστά την Περιφέρεια τον κύριο πυλώνα περιβαλλοντικής προστασίας: Η σταδιακή αποκέντρωση στο διοικητικό σύστημα της Ελλάδας έχει μεταφέρει το κυριότερο μέρος των αρμοδιοτήτων (όπως τα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, η συντήρηση υποδομών και η πολιτική προστασία) στην Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση. Συνδυάζοντας το γεγονός αυτό με την αναγκαιότητα επενδύσεων σε περιβαλλοντικές υποδομές, γίνεται προφανές ότι η απώλεια των σχετικών πόρων από τη μηδενική λύση δεν πρόκειται να υποκατασταθεί από παρεμβάσεις του κεντρικού κράτους. Συνεπώς, το σενάριο της μη υλοποίησης του ΠΠΑ 2026-2030, αφήνει σε οριστική εκκρεμότητα τα ζητήματα επενδύσεων σε ζωτικές περιβαλλοντικές υποδομές, χωρίς διαφανόμενη πιθανότητα ανάληψης τέτοιων πρωτοβουλιών σε κεντρικό επίπεδο.

3δ. Οι υφιστάμενες περιβαλλοντικές πιέσεις και η κλιματική κρίση απαιτούν άμεση αντιμετώπιση: Όπως προκύπτει από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης (SWOT) του νέου ΠΠΑ, παρότι η γενική εικόνα του περιβάλλοντος στην Περιφέρεια διαθέτει ισχυρά πλεονεκτήματα, ορισμένοι τομείς παρουσιάζουν υστερήσεις και απαιτούν ανάληψη δράσης. Οι κυριότεροι τέτοιοι τομείς είναι:

- η ορθή διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων και η προώθηση της κυκλικής οικονομίας,
- η βιώσιμη διαχείριση του υδατικού δυναμικού (όπως φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα),
- ο καθαρισμός και η συντήρηση ρεμάτων/ποταμών για την αντιπλημμυρική προστασία και τη διαχείριση κινδύνων.

Στους τομείς αυτούς απαιτούνται εκτεταμένες επενδύσεις. Η μηδενική λύση μεταφράζεται σε απώλεια της ευκαιρίας πραγματοποίησης των επενδύσεων αυτών (ακυρώνοντας στην πράξη τα 21,1 εκατ. ευρώ του Άξονα 6 για την Πράσινη Ανάπτυξη και τα 55,4 εκατ. ευρώ του Άξονα 3 για την Πολιτική Προστασία), με αποτέλεσμα οι υστερήσεις να παραμείνουν. Σε συνδυασμό με τη σταδιακή αύξηση των πιέσεων λόγω της εντεινόμενης κλιματικής αλλαγής (πυρκαγιές, πλημμύρες), η εξέλιξη του περιβάλλοντος με βάση το σενάριο μη-πραγματοποίησης του νέου ΠΠΑ προβάλλει ιδιαίτερα δυσοίωνη. Συνοψίζοντας, η περιβαλλοντική αξιολόγηση της μηδενικής λύσης καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η μη υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ 2026-2030 της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συνιστά ένα έντονα απευκαίριο, αντιπεριβαλλοντικό σενάριο, διότι :

- ο συνολικός αντίκτυπος της μηδενικής λύσης θα είναι η αναπτυξιακή υστέρηση, η οποία θα συνοδεύεται από τάσεις περιβαλλοντικής υποβάθμισης και αδυναμία προσαρμογής στη νέα κλιματική πραγματικότητα, ενώ
- ειδικότερα στον τομέα των δαπανών που κατευθύνονται προς επένδυση σε υποδομές, η απώλεια των δεσμευμένων κονδυλίων οδηγεί στην αποτυχία εξισορρόπησης των περιβαλλοντικών πιέσεων, και μάλιστα χωρίς σοβαρή πιθανότητα υποκατάστασης από παρεμφερείς επενδύσεις του κεντρικού κράτους.

Ζ. Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά

Οι περιβαλλοντικές παράμετροι που ενδέχεται να επηρεαστούν σημαντικά από την εφαρμογή του προτεινόμενου Προγράμματος είναι το τοπίο, η ατμόσφαιρα και το κλίμα. Οι παραπάνω παράμετροι θα επηρεαστούν θετικά από την εφαρμογή των προνοιών του ΠΠΑ ΠΔΕ. Οι πρόνοιες του Προγράμματος ενδέχεται να επιφέρουν παράλληλα και κάποιες έμμεσες πιέσεις και αρνητικές επιπτώσεις στις χρήσεις γης, στα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ατμόσφαιρας (θόρυβος, ατμοσφαιρική ρύπανση) ενδεχομένως στο τοπίο και το έδαφος καθώς και στη βιοποικιλότητα της περιοχής. Οι πιέσεις θα ασκηθούν κατά κύριο λόγο, λόγω των σημαντικών έργων μεταφορών τα οποία θα υλοποιηθούν στην ΔΕ, και τα οποία δεσμεύουν ένα σημαντικό μέρος των πόρων. Οι παραπάνω αρνητικές επιπτώσεις εκτιμάται ότι θα είναι μικρής έκτασης και έντασης και ότι δεν παρουσιάζουν στρατηγικό χαρακτήρα.

Η. Πιθανή εξέλιξη περιβαλλοντικών παραμέτρων στην περίπτωση μη εφαρμογής του προγράμματος.

Η μη εφαρμογή του προτεινόμενου Προγράμματος θα οδηγήσει σε συνθήκες μη αιεφορικής ανάπτυξης της ΠΔΕ, με συνακόλουθες επιπτώσεις τόσο στο φυσικό περιβάλλον (περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας, προστατευόμενες περιοχές, τοπίο κ.λπ.) όσο και στο ανθρωπογενές και οικονομικό περιβάλλον (ερημοποίηση, μείωση γεωργικής παραγωγής κ.λπ.).

Θ. Προσδιορισμός των επιπτώσεων**α) Προσδιορισμός των επιπτώσεων από τον 1ο Αναπτυξιακό Στόχο: «Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη».**

Οι αναμενόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές από την υλοποίηση του 1^{ου} Αναπτυξιακού Στόχου «Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη» του νέου ΠΠΑ ΠΔΕ 2026-2030 είναι οι ακόλουθες :

- Θετική συμβολή στον Πληθυσμό και τη Δημογραφία: Αναμένονται θετικές μεταβολές σε καθοριστικούς δημογραφικούς δείκτες, όπως η στήριξη της γονιμότητας και η συγκράτηση του πληθυσμού, λόγω των κοινωνικών επενδύσεων για τη στήριξη της οικογένειας, των βρεφονηπιακών σταθμών και της απασχόλησης. Παράλληλα, μειώνεται η έκθεση ευάλωτων ομάδων σε περιβαλλοντικούς κινδύνους μέσω των δράσεων ενίσχυσης της κοινωνικής κατοικίας και πρόσβασης στη στέγαση.
- Βελτίωση της Ανθρώπινης Υγείας: Αναμένεται άμεση μείωση της επιβάρυνσης της ανθρώπινης υγείας χάρη στους στοχευμένους άξονες για την ενίσχυση, την αναβάθμιση και την προστασία της Δημόσιας Υγείας στην Περιφέρεια.
- Εκτενείς θετικές μεταβολές στα Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία: Το κτιριακό απόθεμα και οι κοινωνικές υποδομές της Περιφέρειας (υγεία, εκπαίδευση, αθλητισμός, κοινωνική μέριμνα) πρόκειται να αυξηθούν και να εκσυγχρονιστούν σημαντικά, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στα υλικά περιουσιακά στοιχεία της περιοχής.
- Απουσία στρατηγικών πιέσεων στο φυσικό περιβάλλον: Καθώς οι παρεμβάσεις του Στόχου έχουν κατεξοχήν κοινωνικό χαρακτήρα, δεν αναμένονται αρνητικές μεταβολές στρατηγικού επιπέδου στους φυσικούς πόρους (ύδατα, αέρας, βιοποικιλότητα). Τυχόν οχλήσεις από την κατασκευή νέων κτιριακών υποδομών (π.χ. σχολεία, κέντρα υγείας) εκτιμώνται ως αυστηρά τοπικού χαρακτήρα και αντιμετωπίζονται πλήρως στα στάδια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του εκάστοτε έργου.

β) Προσδιορισμός των επιπτώσεων από τον 2ο Αναπτυξιακό Στόχο: «Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών».

Οι αναμενόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές από την υλοποίηση του 2^{ου} Αναπτυξιακού Στόχου «Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών» του νέου ΠΠΑ ΠΔΕ 2026-2030 είναι οι ακόλουθες :

- Πιθανές στρατηγικές πιέσεις αναμένονται στο έδαφος και το τοπίο. Η δημιουργία νέων ή η επέκταση υφιστάμενων μεγάλων τεχνικών υποδομών (όπως οδικοί άξονες, λιμενικές εγκαταστάσεις και αερομεταφορές) οδηγεί αναπόφευκτα σε μόνιμη σφράγιση εδαφών (land sealing). Επίσης, τέτοιες μεγάλες γραμμικές υποδομές επιφέρουν μόνιμες μορφολογικές αλλοιώσεις στο τοπίο και ενδέχεται να καταλάβουν αδιατάρακτες εκτάσεις γης, αυξάνοντας το ποσοστό της χερσαίας έκτασης με υψηλό αντίκτυπο ανθρωπογενών δραστηριοτήτων.
- Αρνητικές μεταβολές ενδέχεται να σημειωθούν στην ποιότητα της ατμόσφαιρας. Η διευκόλυνση και αύξηση της οδικής κυκλοφορίας, ως φυσικό επακόλουθο της επέκτασης των οδικών δικτύων, τείνει να αυξήσει την εξάρτηση από τα ιδιωτικά οχήματα. Αυτό ενδέχεται να επιφέρει αύξηση στις εκπομπές αέριων ρύπων, όπως τα οξειδία του αζώτου (NOx) και τα αιωρούμενα σωματίδια (PM10) στις αστικές και περιφερειακές περιοχές. Ο κίνδυνος αυτός, ωστόσο, αναμένεται να μετριαστεί εν μέρει μέσω των παρεμβάσεων που αφορούν την πολυτροπική και αστική κινητικότητα.
- Θετική μεταβολή αναμένεται να σημειωθεί στους παράγοντες που σχετίζονται με τον πληθυσμό και την ανθρώπινη υγεία. Οι στοχευμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας αναμένεται να μειώσουν δραστικά τον δείκτη έκθεσης σε περιβαλλοντικούς κινδύνους και τον αριθμό των τροχαίων ατυχημάτων,

αναβαθμίζοντας την προστασία της ανθρώπινης ζωής. Παράλληλα, η άρση της συγκοινωνιακής απομόνωσης βελτιώνει την προσβασιμότητα σε απομακρυσμένες (π.χ. ορεινές) περιοχές, λειτουργώντας ανασταλτικά στη δημογραφική διαρροή.

- Εκτενείς θετικές μεταβολές αναμένονται στα υλικά περιουσιακά στοιχεία της Περιφέρειας. Η κατασκευή και ο εκσυγχρονισμός βαριών υποδομών προσδίδει τεράστια προστιθέμενη αξία στο δημόσιο κεφάλαιο, αναβαθμίζοντας συνολικά τις μεταφορικές και παραγωγικές δυνατότητες της Δυτικής Ελλάδας.
- Οι όποιες ενδεχόμενες επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα και τα ύδατα εκτιμώνται ως τοπικού χαρακτήρα. Τέτοιου είδους οχλήσεις (π.χ. αποψίλωση κατά τη διάνοιξη δρόμων ή ρύπανση από απορροές οδών/λιμανιών) δεν αποκτούν στρατηγική διάσταση, καθώς αντιμετωπίζονται και μετριαζονται επαρκώς στα μεταγενέστερα στάδια, μέσω της διαδικασίας Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΕΠΟ) του κάθε έργου.

γ) Προσδιορισμός των επιπτώσεων από τον 3ο Αναπτυξιακό Στόχο: «Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής».

Οι αναμενόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές από την υλοποίηση του 3^{ου} Αναπτυξιακού Στόχου «Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής» του νέου ΠΠΑ ΠΔΕ 2026-2030 διακρίνονται από έναν έντονα θετικό στρατηγικό χαρακτήρα για την προστασία και τη θωράκιση της περιοχής. Ειδικότερα :

- Εκτεταμένη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα, Έδαφος, Υδατα): Μέσω των συντονισμένων δράσεων πρόληψης, ετοιμότητας και διαχείρισης κινδύνων (όπως οι δασικές πυρκαγιές και οι πλημμύρες), αναμένεται δραστική προστασία των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας. Παράλληλα, ο καθαρισμός και η συντήρηση ρεμάτων και ποταμών βελτιώνει τη λειτουργία των υδάτινων αποδεκτών, ενώ η αποτροπή μεγάλων πυρκαγιών συμβάλλει καθοριστικά στην ανάσχεση της απώλειας δασοκάλυψης και στην προστασία των εδαφών από τη διάβρωση.
- Βελτίωση στην Ποιότητα της Ατμόσφαιρας και προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή: Η πρόληψη και η έγκαιρη κατάσβεση των πυρκαγιών αποτρέπει την έκλυση τεράστιων ποσοτήτων αιωρούμενων σωματιδίων (PM10) και αερίων του θερμοκηπίου. Ταυτόχρονα, προωθείται εμπράκτως ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός και η προσαρμογή της Περιφέρειας στη νέα κλιματική πραγματικότητα.
- Θωράκιση του Πληθυσμού, της Δημόσιας Υγείας και των Υλικών Περιουσιακών Στοιχείων: Οι παρεμβάσεις πολιτικής προστασίας και η αύξηση της ανθεκτικότητας των κρίσιμων υποδομών, αναμένεται να μειώσουν ραγδαία τον δείκτη έκθεσης των πολιτών σε φυσικούς κινδύνους, προστατεύοντας άμεσα την ανθρώπινη υγεία και ζωή.
- Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και του Τοπίου: Η αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών καταστροφών λειτουργεί προστατευτικά για τα μνημεία, τους αρχαιολογικούς χώρους και το ευρύτερο τοπίο της Περιφέρειας, αποτρέποντας την ανεπανόρθωτη αλλοίωση ή καταστροφή τους.

δ) Προσδιορισμός των επιπτώσεων από τον Αναπτυξιακό Στόχο: Καινοτομία – Εξωστρέφεια – Ανταγωνιστικότητα.

Οι αναμενόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές από την υλοποίηση του 4^{ου} Αναπτυξιακού Στόχου «Καινοτομία – Εξωστρέφεια – Ανταγωνιστικότητα» του νέου ΠΠΑ ΠΔΕ 2026- 2030, έχουν κατεξοχήν θετικό στρατηγικό πρόσημο και συνοψίζονται στα εξής :

- Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και προστασία του Τοπίου: Μέσω των εκτεταμένων παρεμβάσεων (Άξονες 4.8 έως 4.10) για την προστασία και προβολή των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων, αναμένεται άμεση βελτίωση των υλικών περιουσιακών στοιχείων και αισθητική αναβάθμιση του τοπίου, ενισχύοντας ταυτόχρονα το τουριστικό προϊόν (Άξονας 4.11).
- Περιβαλλοντικά οφέλη από την Καινοτομία στον Πρωτογενή και Δευτερογενή Τομέα: Η σύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα και η προώθηση του εκσυγχρονισμού των βιομηχανιών και του αγροδιατροφικού τομέα (Άξονες 4.3, 4.4 και 4.12) μεταφράζεται πρακτικά σε βελτίωση της οικο-αποτελεσματικότητας. Αναμένεται μείωση της χρήσης αγροχημικών (λιπάσματα/ζιζανιοκτόνα) και εξοικονόμηση υδάτινων και ενεργειακών πόρων μέσω εφαρμογών "έξυπνης" γεωργίας.
- Θετική συμβολή στη συγκράτηση του Πληθυσμού: Η τόνωση της τοπικής οικονομίας και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας αντιμετωπίζουν άμεσα τη διαρροή του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού (brain drain), επιδρώντας θετικά στους δημογραφικούς δείκτες.
- Απουσία αρνητικών επιπτώσεων στους φυσικούς πόρους: Καθώς ο στόχος εστιάζει στην άυλη ανάπτυξη, τον πολιτισμό και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων παραγωγικών μονάδων, δεν προκαλεί κατακερματισμό οικοτόπων ή άλλες αρνητικές χωρικές επιπτώσεις.

ε) Προσδιορισμός των επιπτώσεων από τον Αναπτυξιακό Στόχο: Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη».

Οι αναμενόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές από την υλοποίηση του 5^{ου} Αναπτυξιακού Στόχου «Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη» του νέου ΠΠΑ ΠΔΕ 2026-2030, έχουν θετικό χαρακτήρα και διαρθρώνονται ως εξής :

- Άλμα στον Δείκτη Διαδικτυακής Πρόσβασης: Ο συγκεκριμένος δείκτης θα δεχθεί την πιο ισχυρή, άμεση θετική συνεισφορά (NAI+) μέσω της αναβάθμισης των ψηφιακών υποδομών και της ανάπτυξης ευρυζωνικών δικτύων (ΤΠΕ). Η ψηφιακή πρόσβαση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης των απομακρυσμένων περιοχών.
- Έμμεση μείωση ατμοσφαιρικών ρύπων και εκπομπών άνθρακα: Η αυτοματοποίηση και ψηφιοποίηση των διαδικασιών της Δημόσιας Διοίκησης (το «Περιφερειακό γον»), σε συνδυασμό με την προώθηση των ψηφιακών δεξιοτήτων, μειώνουν αισθητά την ανάγκη προσέλευσης των πολιτών με οχήματα στις υπηρεσίες. Αυτό έχει ως δευτερογενές, αλλά στρατηγικό αποτέλεσμα τη μείωση της κυκλοφοριακής συμφόρησης στα αστικά κέντρα και τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα (μείωση PM10, NO2).
- Ενεργειακή Αποδοτικότητα: Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και ιδιαίτερα της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) συνδέεται πλέον άρρηκτα με τον βέλτιστο έλεγχο "έξυπνων" συστημάτων, που αυξάνουν την οικο-αποτελεσματικότητα στην κατανάλωση ενέργειας.
- Απουσία επιπτώσεων στους φυσικούς πόρους: Τα έργα ψηφιακών δικτύων συνιστούν κατά κανόνα μικρής κλίμακας επεμβάσεις, χωρίς ικανότητα να επιφέρουν στρατηγικές πιέσεις στη βιοποικιλότητα, τα νερά ή το έδαφος, ενώ τυχόν τοπικές αισθητικές οχλήσεις από κεραίες αντιμετωπίζονται ικανοποιητικά από το κανονιστικό πλαίσιο αδειοδότησής τους.

στ) Προσδιορισμός των επιπτώσεων από τον 6ο Αναπτυξιακό Στόχο: «Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός».

Οι αναμενόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές από την υλοποίηση του 6^{ου} Αναπτυξιακού Στόχου «Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός» του νέου ΠΠΑ ΠΔΕ 2026-2030 είναι ίσως οι πλέον άμεσα ευεργετικές για το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας :

- Ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας του εδάφους και των υδάτων: Οι εκτεταμένες παρεμβάσεις για την κυκλική οικονομία και την ορθή διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων περιορίζουν δραστικά την υποβάθμιση των εδαφών από ανεξέλεγκτες αποθέσεις και μειώνουν το ρυπαντικό φορτίο (και τον κίνδυνο ευτροφισμού) στους υδάτινους αποδέκτες. Επιπλέον, οι παρεμβάσεις για τη διαχείριση υδάτινων πόρων θωρακίζουν την περιοχή από τον κίνδυνο μελλοντικής έλλειψης νερού.
- Θετική μεταβολή στους κλιματικούς παράγοντες και τον αέρα: Η επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης μέσω των Α.Π.Ε. βελτιώνει ραγδαία την ενεργειακή αποτελεσματικότητα και μειώνει το ανθρακικό αποτύπωμα. Παράλληλα, οι αναπλάσεις των «πράσινων πόλεων» και ο εκσυγχρονισμός των αστικών μεταφορών δρουν καταλυτικά στη μείωση των τοπικών αέριων ρύπων (NO2, PM10).
- Προστασία Βιοποικιλότητας, Χλωρίδας και Πανίδας: Η ενεργητική προστασία της φυσικής κληρονομιάς ενισχύει τη συνοχή των οικοτόπων και βελτιώνει τα ενδιαιτήματα για τα είδη της περιοχής.
- Θετική μεταβολή στην ανθρώπινη υγεία: Ο περιορισμός των ρύπων στο έδαφος, τον αέρα και τα ύδατα (πόσιμο νερό), μειώνει τον βαθμό διείσδυσης βλαπτικών ουσιών στην τροφική αλυσίδα και την ατμόσφαιρα, αναβαθμίζοντας συνολικά το επίπεδο δημόσιας υγείας και την ποιότητα ζωής των πολιτών.

ζ) Συμπεράσματα του προσδιορισμού των επιπτώσεων

Στις προηγούμενες ενότητες, ο καθένας από τους έξι Αναπτυξιακούς Στόχους του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης, υποβλήθηκε στο «κόσκινο» των πενήντατριών (53) κρίσιμων ερωτήσεων που συνθέτουν το εργαλείο διάγνωσης για τις αναμενόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, εντοπίστηκαν κατ' αρχήν οι περιβαλλοντικές παράμετροι που δεν πρόκειται να υποστούν τάσεις αλλαγής από την υλοποίηση του ΠΠΑ, είτε διότι οι στόχοι και οι παρεμβάσεις του προγράμματος δεν συνοδεύονται από πιέσεις προς τη συγκεκριμένη περιβαλλοντική συνιστώσα είτε γιατί οι όποιες μεταβολές θα είναι τοπικού χαρακτήρα και αντιμετωπίσιμες στο στάδιο των μελλοντικών περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων έργων και δραστηριοτήτων. Με την ίδια διαδικασία, εντοπίστηκαν οι περιβαλλοντικοί παράγοντες που αναμένεται να μεταβληθούν από την υλοποίηση κάθε Αναπτυξιακού Στόχου του ΠΠΑ. Οι μεταβολές αυτές συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα και αφορούν σε τριάντα από τους πενήντατρις (53) δείκτες για τους οποίους εξετάστηκε το ενδεχόμενο μεταβολής. Ο παρακάτω Πίνακας II αποτελεί την ουσιαστική γέφυρα μεταξύ του τρέχοντος σταδίου και του επόμενου, στο οποίο θα πραγματοποιηθεί ο χαρακτηρισμός της κάθε μεταβολής. αδειοδοτήσεων έργων και δραστηριοτήτων.

Με την ίδια διαδικασία, εντοπίστηκαν οι περιβαλλοντικοί παράγοντες που αναμένεται να μεταβληθούν από την υλοποίηση κάθε Αναπτυξιακού Στόχου του ΠΠΑ. Οι μεταβολές αυτές συνοψίζονται στον παραπάνω πίνακα και αφορούν σε τριάντα από τους πενήντατρείς (53) δείκτες για τους οποίους εξετάστηκε το ενδεχόμενο μεταβολής. Ο παραπάνω Πίνακας V αποτελεί την ουσιαστική γέφυρα μεταξύ του τρέχοντος σταδίου και του επόμενου, στο οποίο θα πραγματοποιηθεί ο χαρακτηρισμός της κάθε μεταβολής.

Περιβαλλοντική Παράμετρος	Α.Σ. 1: Κοινωνική Σύνοψη	Α.Σ. 2: Ανάπτυξη Υποδομών	Α.Σ. 3: Πολιτική Προστασία	Α.Σ. 4: Καινοτομία & Εξοικονόμηση	Α.Σ. 5: Υψηλός Μετασχηματισμός	Α.Σ. 6: Πράσινη Ανάπτυξη
▲ Βελτίωση ■ Επιδείνωση						
Περιβαλλοντική επιβάρυνση της ανθρώπινης υγείας	▲	▲	▲			▲
Καθοριστικοί για τη βιοποικιλότητα παράγοντες			▲			▲
Καθοριστικοί για την πανίδα παράγοντες			▲			▲
Καθοριστικοί για τη χλωρίδα παράγοντες			▲			▲
Ποσοστό χειραίας έκτασης με ανεπαίσθητο αντίκτυπο ανθρωπογενών δραστηριοτήτων		■				
Συγκέντρωση διαλυμένου οξυγόνου στα νερά						▲
Καθοριστικοί για τα νερά παράγοντες			▲			▲
Επιβάρυνση υδάτων από βιομηχανική δραστηριότητα				▲		▲
Εκπομπές οξειδίων του αζώτου		■			▲	▲
Εκπομπές πτητικών οργανικών ουσιών		■				
Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου			▲	▲	▲	▲
Χρήση οχημάτων ανά κατοικημένο km ²		■			▲	
Ποσοστό ανακύκλωσης αποβλήτων						▲
Δείκτης διαδυστοκίας πρόσβασης					▲	
Οικο-αποτελεσματικότητα της ενέργειας				▲	▲	▲
Διατήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς			▲	▲		
Μεταβολές στο φθινό		▲	▲	▲		▲
Ποσοστό έκτασης υπό μελλοντική απειλή έλλειψης νερού				▲		▲
Χρωματικό υπόμνημα						
		Δείκτες βιοτικού περιβάλλοντος		Δείκτες ατμόσφαιρας		
		Δείκτες υδάτων		Δείκτες διατropicών περιβαλλοντικών πιέσεων		

Πίνακας II : Σύνοψη των επηρεαζόμενων περιβαλλοντικών παραμέτρων και των αντίστοιχων μεταβολών που εκτιμάται ότι θα επέλθουν από την υλοποίηση του ΠΠΑ ΠΔΕ

I. Προτάσεις μέτρων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων

Για την πρόληψη και τον περιορισμό των δυνητικά δυσμενών επιπτώσεων, με έμφαση στα μεγάλα έργα υποδομών, προτείνονται στοχευμένα μέτρα σε τρεις (3) βασικούς άξονες:

- Για τη Βιοποικιλότητα και την Πανίδα: Απαιτείται αυστηρή μέριμνα ώστε τα νέα οδικά δίκτυα να αποφεύγουν τη διέλευση από ευαίσθητες οικολογικά περιοχές (τοπικό δίκτυο Natura). Όπου αυτό δεν είναι εφικτό, επιβάλλεται η πρόβλεψη τεχνικών διαβάσεων πανίδας για την αποτροπή κατακερματισμού των ενδιαιτημάτων.
- Για την Ποιότητα του Αέρα: Προκειμένου να αντισταθμιστούν οι εκπομπές από την αυξημένη χρήση οχημάτων, προτείνεται η ενσωμάτωση πρακτικών πολυτροπικής κινητικότητας και η αυστηρή καταστολή της σκόνης στα εργοτάξια.
- Για το Τοπίο και το Πολιτιστικό Περιβάλλον: Με δεδομένο ότι η περιοχή βασίζεται σε πόλους τεράστιας ιστορικής αξίας, όπως η Αρχαία Ολυμπία, επιβάλλεται η βέλτιστη αρχιτεκτονική και οπτική ενσωμάτωση των νέων τεχνικών έργων στο ανάγλυφο, καθώς και η άμεση τοπιολογική αποκατάσταση των εργοταξίων με ενδημική χλωρίδα.

K. Προτάσεις για την παρακολούθηση

Για την αποτελεσματική και αναλογική παρακολούθηση των επιπτώσεων του νέου ΠΠΑ 2026-2030, σχεδιάστηκε το ακόλουθο πρόγραμμα ελέγχου (monitoring) :

- Ετήσια παρακολούθηση: Εφαρμόζεται αποκλειστικά στους τομείς που δέχονται άμεσες πιέσεις από τον Στόχο 2 (οδικές υποδομές), καταγράφοντας δείκτες όπως η κατάληψη εκτάσεων φυσικής βλάστησης και ο βαθμός προόδου των έργων τοπιολογικής αποκατάστασης.
- Διετής παρακολούθηση: Εφαρμόζεται για να επιβεβαιώσει την πορεία των θετικών παρεμβάσεων (π.χ. Πράσινη Ανάπτυξη, Καινοτομία), παρακολουθώντας τη μείωση των εκπομπών CO₂ λόγω των ενεργειακών συμμαχιών και τη βελτίωση των υδάτων από τα έργα διαχείρισης.
- Συγκεντρωτική Αποτίμηση: Προβλέπεται η εκπόνηση συνολικής έκθεσης παρακολούθησης όταν το πρόγραμμα φτάσει στο 80% της υλοποίησής του. Το ορόσημο αυτό παρέχει τα απαραίτητα χρονικά περιθώρια στην Αρχή Υλοποίησης (Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού) να αξιολογήσει εάν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι θωράκισης του τοπικού περιβάλλοντος και να αναλάβει διορθωτικές πρωτοβουλίες, εφόσον απαιτηθούν.

Λ. Παρατηρήσεις υπηρεσίας επί της ΣΜΠΕ

1. Υδατα – ισχύοντα ΣΔΛΑΠ και αρχή μη υποβάθμισης: Η αναφορά της ΣΜΠΕ στην 1^η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ του 2017 είναι πλέον παρωχημένη. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εκτείνεται στα Υδατικά Διαμερίσματα ΕΛ01, ΕΛ02, ΕΛ04 και ΕΛ05, για τα οποία ισχύουν οι 2^{ες} Αναθεωρήσεις των ΣΔΛΑΠ ήτοι Δυτικής Πελοποννήσου (Α' 86/12.06.2024), Βόρειας Πελοποννήσου (Α' 85/12.06.2024), Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (Α' 84/12.06.2024) και Ηπείρου (Α' 71/17.05.2024). Η ΣΜΠΕ πρέπει να αξιολογεί τη συμβατότητα των σχετικών αξόνων και κατηγοριών έργων με τους περιβαλλοντικούς στόχους και τα προγράμματα μέτρων των ισχυόντων ΣΔΛΑΠ, ιδίως για φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα, υδροληψίες, έργα ύδρευσης/αποχέτευσης, επεμβάσεις σε υδατορέματα και έργα που μπορούν να επηρεάσουν την υδρομορφολογία ή την ποιοτική/ποσοτική κατάσταση υδατικών συστημάτων. Η ένταξη έργου στο ΠΠΑ δεν μπορεί να προδικάζει τη συμβατότητά του με την αρχή μη υποβάθμισης και τους περιβαλλοντικούς στόχους της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

2. Κίνδυνος πλημμύρας – ισχύοντα ΣΔΚΠ: Η ΣΜΠΕ πρέπει να ενσωματώσει τις 1^{ες} Αναθεωρήσεις των Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας που εγκρίθηκαν το 2025 για τα ίδια Υδατικά Διαμερίσματα ήτοι ΕΛ01 (Β' 1993/24.04.2025), ΕΛ02 (Β' 2481/21.05.2025), ΕΛ04 (Β' 2557/27.05.2025) και ΕΛ05 (Β' 2775/05.06.2025). Οι παρεμβάσεις καθαρισμού/συντήρησης ρεμάτων, αντιπλημμυρικής προστασίας, οδικών και λοιπών υποδομών πρέπει να ελέγχονται από το στάδιο της επιλεξιμότητας ως προς τις ζώνες δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας, τους χάρτες επικινδυνότητας/κινδύνων και τα εγκεκριμένα μέτρα των ΣΔΚΠ. Όπου είναι τεχνικά και περιβαλλοντικά πρόσφορο, πρέπει να εξετάζονται λύσεις φυσικής συγκράτησης νερού και λύσεις βασισμένες στη φύση, σε συνδυασμό με τα αναγκαία τεχνικά έργα.

3. Κλιματική ανθεκτικότητα και εγκεκριμένο ΠεΣΠΚΑ: Στη ΣΜΠΕ το ΠεΣΠΚΑ εμφανίζεται ως σχέδιο που «προωθείται», ενώ έχει ήδη εγκριθεί αφού η περιβαλλοντική του έγκριση εκδόθηκε με την αριθμ. 78670/5339/28-07-2022 Απόφαση ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ ενώ και το ΠεΣΠΚΑ εγκρίθηκε με την 76/19-12-2022 Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου ΠΔΕ. Συνεπώς, το ΠεΣΠΚΑ πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ισχύον επιχειρησιακό πλαίσιο, σε συνδυασμό με τον Ν. 4936/2022. Για έργα με μακρά διάρκεια ζωής ή ουσιώδη έκθεση σε κλιματικούς κινδύνους πρέπει, πριν από την ένταξη, να τεκμηριώνεται η ανθεκτικότητα έναντι πλημμύρας, πυρκαγιάς, καύσωνα, ξηρασίας, διάβρωσης/αστάθειας και, όπου σχετικό, παράκτιας διάβρωσης και ανόδου της στάθμης της θάλασσας.

4. Βιοποικιλότητα, Natura 2000 και οικολογική συνδεσιμότητα: Η στρατηγική αξιολόγηση πρέπει να υπερβαίνει την απλή παραπομπή στις μελλοντικές ΕΠΟ των επιμέρους έργων. Ιδίως για οδικά, λιμενικά, αεροπορικά, υδραυλικά και ενεργειακά έργα απαιτείται χωρικός έλεγχος σωρευτικών πιέσεων σε Natura 2000, προστατευόμενες περιοχές, υδροτόπους, δασικά οικοσυστήματα και οικολογικούς διαδρόμους. Η ΣΜΠΕ πρέπει επίσης να επικαιροποιήσει το ενωσιακό πλαίσιο με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1991 για την αποκατάσταση της φύσης, χωρίς βεβαίως να προδικάζει τις ειδικές χωρικές επιλογές του υπό κατάρτιση εθνικού σχεδίου αποκατάστασης. Στο στάδιο ένταξης πρέπει να προκρίνεται η αποφυγή ευαίσθητων θέσεων και του κατακερματισμού οικοτόπων, όπου η επίπτωση δεν μπορεί να αποφευχθεί, ενώ θα πρέπει να τεκμηριώνονται κατάλληλα μέτρα περιορισμού, αποκατάστασης και, όπου απαιτείται από το οικείο νομικό καθεστώς, αντιστάθμισης.

5. Ατμοσφαιρική ρύπανση, κινητικότητα και θόρυβος: Δεδομένης της μεγάλης βαρύτητας των υποδομών και μεταφορών, δεν αρκεί η γενική παραδοχή ότι οι σχετικές επιπτώσεις θα αντιμετωπισθούν στο στάδιο της ΕΠΟ. Η ΣΜΠΕ πρέπει να διακρίνει τις εργοταξιακές από τις λειτουργικές επιπτώσεις και να εξετάζει, όπου συντρέχει λόγος, την επαγόμενη κυκλοφορία και τις σωρευτικές εκπομπές. Ο προτεινόμενος δείκτης «αδρό ποσοστό συγκέντρωσης CO, NOx και ΒΤΧ» χρειάζεται αντικατάσταση από επιχειρησιακούς δείκτες με σαφή ρύπο, μονάδα, περίοδο αναφοράς, πηγή/σταθμό μέτρησης και νόμιμη τιμή αναφοράς. Στο μέτρο που υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα πρέπει να αξιοποιούνται οι επίσημες μετρήσεις για NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, O₃, βενζόλιο και λοιπούς σχετικούς ρύπους. Για έργα μεταφορών πρέπει επίσης να προβλέπεται παρακολούθηση της έκθεσης σε περιβαλλοντικό θόρυβο όπου αναμένεται ουσιώδης μεταβολή της κυκλοφορίας.

6. Απόβλητα, κυκλική οικονομία και αποδοτικότητα πόρων: Οι δράσεις του ΠΠΑ πρέπει να συνδέονται με το ισχύον εθνικό και περιφερειακό πλαίσιο διαχείρισης αποβλήτων και τον Ν. 4819/2021, όπως ισχύει. Στα δημόσια έργα πρέπει να ενσωματωθούν, όπου τεχνικά επιτρέπεται, κριτήρια πρόληψης παραγωγής αποβλήτων, χωριστής συλλογής και νόμιμης διαχείρισης ΑΕΚΚ, επαναχρησιμοποίησης/ανάκτησης υλικών και χρήσης δευτερογενών ή ανακυκλωμένων υλικών με τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Η κυκλικότητα πρέπει να παρακολουθείται με μετρήσιμους δείκτες και όχι μόνο ως γενικός αναπτυξιακός στόχος.

Μ. Προτεινόμενοι όροι

Πέραν των ειδικότερων όρων που θα τεθούν από τη ΔΙΠΑ, προτείνεται στην κανονιστική πράξη περιβαλλοντικής έγκρισης να περιληφθούν κατ' ελάχιστον οι ακόλουθες δεσμεύσεις:

1. Η περιβαλλοντική έγκριση του ΠΠΑ δεν υποκαθιστά καμία απαιτούμενη περιβαλλοντική, χωρική, δασική, αρχαιολογική, υδατική ή άλλη άδεια/έγκριση των επιμέρους έργων και δεν προδικάζει την έκβασή της.
2. Να τηρείται ενιαίο γεωχωρικό μητρώο των ενταγμένων έργων, με δυνατότητα επικάλυψης με τις κύριες περιβαλλοντικές ζώνες και τα έργα άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων, ώστε να ελέγχονται έγκαιρα οι σωρευτικές πιέσεις.
3. Για έργα που αφορούν ή επηρεάζουν επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα, να τεκμηριώνεται πριν από την ένταξη η συμβατότητα με το οικείο ισχύον ΣΔΛΑΠ και το πρόγραμμα μέτρων του· για έργα σε ζώνες πλημμυρικού κινδύνου να τεκμηριώνεται επιπλέον η συμβατότητα με το οικείο ΣΔΚΠ.
4. Για υποδομές με μακρά διάρκεια ζωής και ουσιώδη έκθεση σε κλιματικούς κινδύνους, να ενσωματώνεται τεκμηριωμένος έλεγχος κλιματικής ανθεκτικότητας σύμφωνα με το εγκεκριμένο ΠεΣΠΚΑ και τα διαθέσιμα επικαιροποιημένα δεδομένα κινδύνου.
5. Στις προσκλήσεις και στα τεύχη των έργων να ενσωματώνονται, όπου είναι συναφή και αναλογικά, απαιτήσεις ελαχιστοποίησης κατάληψης γης, προστασίας εδάφους, τοπιολογικής ένταξης, οικολογικής συνδεσιμότητας, μείωσης σκόνης/εκπομπών/θορύβου και κυκλικής διαχείρισης υλικών και ΑΕΚΚ.
6. Ο προϋπολογισμός κάθε έργου να περιλαμβάνει επαρκείς και διακριτές δαπάνες για την εφαρμογή των περιβαλλοντικών όρων, των μέτρων αποκατάστασης και των απαιτήσεων παρακολούθησης που το αφορούν.
7. Σε περίπτωση που κατά την παρακολούθηση διαπιστωθούν σημαντικές δυσμενείς ή μη προβλεφθείσες επιπτώσεις, σωρευτική επιβάρυνση ή ασυμβατότητα με νεότερο δεσμευτικό σχέδιο/κανονιστικό πλαίσιο, η Αρχή Διαχείρισης να ενεργοποιεί διορθωτικές ενέργειες, συμπεριλαμβανομένης της τροποποίησης κριτηρίων, της αλλαγής ιεράρχησης, της αναστολής νέων εντάξεων στην επίμαχη κατηγορία ή, εφόσον απαιτείται, της διαδικασίας τροποποίησης του Προγράμματος και της περιβαλλοντικής του έγκρισης.

Ν. Παρακολούθηση και Δείκτες

Το προτεινόμενο σχήμα ετήσιων/διετών εκθέσεων αποτελεί χρήσιμη βάση, όμως η συγκεντρωτική αποτίμηση μόλις στο 80% της υλοποίησης είναι υπερβολικά όψιμη για να λειτουργήσει αποτελεσματικά ως μηχανισμός έγκαιρης προειδοποίησης και αναπροσαρμογής. Προτείνεται: α) ετήσια περιβαλλοντική έκθεση παρακολούθησης, β) ενδιάμεση περιβαλλοντική αξιολόγηση έως 31.12.2028 ή όταν οι εντάξεις/νομικές δεσμεύσεις υπερβούν το 50% του προϋπολογισμού – όποιο συμβεί νωρίτερα – και γ) τελική έκθεση με την ολοκλήρωση του Προγράμματος και πριν από την κατάρτιση του επόμενου ΠΠΑ. Οι δείκτες πρέπει να συνδέονται αιτιωδώς με τις παρεμβάσεις του ΠΠΑ, να έχουν σαφή μονάδα μέτρησης, πηγή δεδομένων, τιμή βάσης και – όπου είναι εφικτό – τιμή/κατεύθυνση στόχου. Ενδεικτικά προτείνονται οι ακόλουθοι :

Περιβαλλοντικό πεδίο	Ενδεικτικοί δείκτες	Συχνότητα
Βιοποικιλότητα / Natura	Κατάληψη φυσικών/προστατευόμενων εκτάσεων (στρ.), έργα εντός/πλησίον Natura 2000, έκταση αποκατάστασης, μέτρα οικολογικής συνδεσιμότητας.	Ετήσια
Ύδατα / πλημμύρες	Έργα ανά υδατικό σύστημα/ζώνη πλημμυρικού κινδύνου, συμβατότητα με ΣΔΛΑΠ/ΣΔΚΠ, υδρομορφολογικές παρεμβάσεις, σημαντικές νέες απολήψεις/φορτίσεις.	Ετήσια
Κλιματική ανθεκτικότητα	Ποσοστό σχετικών έργων με κλιματικό έλεγχο, έκθεση σε πλημμύρα, πυρκαγιά, καύσωνα, ξηρασία και παράκτιους κινδύνους, μέτρα προσαρμογής.	Ετήσια
Κλίμα / ενέργεια	Εκπομπές ή αποφυγή εκπομπών CO ₂ eq όπου υπολογίζονται αξιόπιστα, εξοικονόμηση ενέργειας/παραγωγή ΑΠΕ από ολοκληρωμένες πράξεις.	Ετήσια
Έδαφος / τοπίο	Νέα μόνιμη κατάληψη/στεγανοποίηση γης, αποκατάσταση διαταραγμένων εκτάσεων, έργα σε τοπία αυξημένης ευαισθησίας.	Ετήσια
Κυκλική οικονομία	Παραγόμενα ΑΕΚΚ και ποσοστό νόμιμης αξιοποίησης, χρήση επαναχρησιμοποιημένων/ανακυκλωμένων υλικών, δράσεις πρόληψης.	Ετήσια
Συμμόρφωση / σωρευτικότητα	Πράξεις με περιβαλλοντικό δελτίο, ασυμβατότητες/πρόσθετοι όροι, χωρικές συγκεντρώσεις έργων, διορθωτικές ενέργειες.	Ετήσια

Ξ. Συμπεράσματα

Με βάση τα ανωτέρω, η υπηρεσία μας εισηγείται θετικά επί της ΣΜΠΕ του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2026–2030, με τις κάτωθι προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την τελική αξιολόγηση της ΣΜΠΕ :

- 1) Κατά την αξιολόγηση κάθε έργου ή δράσης προς ένταξη στο ΠΠΑ να διενεργείται έλεγχος περιβαλλοντικής συμβατότητας, κατά τον οποίο εξετάζεται η συμβατότητα της πράξης με το ισχύον χωροταξικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο, τις προστατευόμενες περιοχές, τα ΣΔΛΑΠ, τα ΣΔΚΠ, το ΠεΣΠΚΑ, το ΕΣΕΚ και τα λοιπά εγκεκριμένα σχέδια και προγράμματα. Πράξεις που εμφανίζουν πρόδηλη ασυμβατότητα με δεσμευτικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις δεν θα προωθούνται προς ένταξη πριν από την άρση της ασυμβατότητας».
- 2) Ο σχεδιασμός και η επιλογή των πράξεων πρέπει να αποφεύγει σημαντική επιβάρυνση ως προς τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την προστασία των υδάτων, την κυκλική οικονομία, την πρόληψη της ρύπανσης και την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.
- 3) Για τις πράξεις που χωροθετούνται εντός ή δύνανται να επηρεάσουν περιοχή Natura 2000, υγρότοπο, Εθνικό Πάρκο, Καταφύγιο Άγριας Ζωής ή άλλο οικολογικά ευαίσθητο στοιχείο, να πραγματοποιείται ήδη στο στάδιο ένταξης προκαταρκτικός έλεγχος συμβατότητας με τους στόχους διατήρησης και τα ισχύοντα σχέδια/μέτρα προστασίας αλλά και με τη διατήρηση των οικολογικών διαδρόμων και την αποφυγή κατακερματισμού οικοτόπων. Η χρηματοδοτική ένταξη δεν δύναται να προδικάζει ούτε να υποκαθιστά την απαιτούμενη διαδικασία δέουσας εκτίμησης ή περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
- 4) Για έργα υποδομής με σημαντική διάρκεια ζωής να πραγματοποιείται, πριν από την ένταξη ή το αργότερο κατά την ωρίμανσή τους, αξιολόγηση κλιματικού κινδύνου και τρωτότητας έναντι πλημμύρας, πυρκαγιάς, ξηρασίας, υψηλών θερμοκρασιών, διάβρωσης και λοιπών συναφών κινδύνων και ενσωματώνονται τα αναγκαία μέτρα προσαρμογής σύμφωνα με τον ισχύοντα ΠεΣΠΚΑ Δυτικής Ελλάδας.
- 5) Έργα σε παράκτιες, λιμνοθαλάσσιες και θαλάσσιες ζώνες να σχεδιάζονται κατά τρόπο που να αποφεύγεται η διατάραξη της υδρολογικής επικοινωνίας, η απώλεια ή υποβάθμιση των υγροτοπικών και αμμοθινικών οικοτόπων, η διάβρωση και η αλλοίωση της φυσικής ακτογραμμής. Να προτιμώνται λύσεις με τη μικρότερη δυνατή μόνιμη κατάληψη και τεχνητοποίηση της παράκτιας ζώνης.
- 6) Κατά τη χωροθέτηση νέων υποδομών προτεραιότητα να δίνεται, εφόσον είναι συμβατό με τον χαρακτήρα του έργου, στην αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών, ήδη διαμορφωμένων ή υποβαθμισμένων εκτάσεων και υφιστάμενων διαδρόμων, ώστε να περιορίζεται η νέα κατάληψη φυσικής, δασικής και παραγωγικής γεωργικής γης και ο κατακερματισμός του χώρου.
- 7) Η επιλεξιμότητα έργου να προϋποθέτει ότι στον προϋπολογισμό του, έχουν συμπεριληφθεί οι αναγκαίες δαπάνες πρόληψης, μετριασμού, αποκατάστασης και περιβαλλοντικής παρακολούθησης που προκύπτουν από την αδειοδότηση και τον σχεδιασμό του.
- 8) Σε περίπτωση ουσιώδους τροποποίησης του Προγράμματος, ιδίως σημαντικής ανακατανομής πόρων μεταξύ Αναπτυξιακών Στόχων ή εισαγωγής νέων κατηγοριών έργων με διαφορετικά περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, να εξεταστεί, πριν από την έγκρισή της, εάν απαιτείται εκ νέου εφαρμογή της διαδικασίας στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης σύμφωνα με την ΚΥΑ 107017/2006, όπως ισχύει.

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στην Προϊσταμένη του Τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής, Προγραμματισμού, Καινοτομίας και Αξιολόγησης Έργων ΕΠΑ - Μονάδα Α, της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Π.Δ.Ε. κα Καρβέλη Σοφία, για παροχή διευκρινήσεων επί του θέματος.

Ο Πρόεδρος πρότεινε τη θετική γνωμοδότηση επί της ΣΜΠΕ του θέματος, με βάση τις ανωτέρω παρατηρήσεις και τους προτεινόμενους όρους της υπηρεσίας.

Η Επιτροπή Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας, έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διατάξεις των άρθρων 130, 135 έως 137 και 139 έως 147 του Ν. 5314/2026 (ΦΕΚ 103/τ.Α'/29-06-2026) «Κώδικας Τοπικής Αυτοδιοίκησης» όπως ισχύουν.
- 2) Την αριθμ. 36044/26.05.2025 (Β'2723) απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, με την οποία εγκρίθηκε η υπ' αριθ. 22/29.04.2025 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, και με την οποία τροποποιείται η υπ' αριθμ. 31449/11.04.2023 (ΦΕΚ.2551Β/19.04.2023) απόφαση του Γενικού Γραμματέα περί τροποποίησης του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- 3) Την υπ' αριθ. 49/29-07-2026 (ΦΕΚ 4888/τ.Β'/05.08.20296) Απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου, περί σύστασης επιτροπής του άρθρου 130 του Ν. 5314/2026 όπως ισχύει, με την ονομασία «Επιτροπή Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας» και μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σε αυτήν.
- 4) Την υπ' αριθ. 50/29-07-2026 (ΑΔΑ: Ψ28Π7Λ6-ΜΜΥ) απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας με θέμα «Εκλογή των μελών της «Επιτροπής Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας», σύμφωνα με τα άρθρα 130, 135, 136 και 137 του Ν. 5314/2026 (ΦΕΚ 103/τ.Α'/29-06-2026) «Κώδικας Τοπικής Αυτοδιοίκησης»», η οποία επικυρώθηκε με την υπ' αριθ. πρωτ. 58279/31-07-2026 (ΑΔΑ: Ρ9ΔΩΟΡ1Φ-4Γ1) Απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.
- 5) Την υπ' αριθ. πρωτ.: ΠΔΕ/ΔΔ/278925/4805/07-08-2026 (ΑΔΑ: ΡΡ907Λ6-ΔΥ3) απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας με θέμα «Συγκρότηση της «Επιτροπής Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Ενέργειας και Φυσικών Πόρων Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας» για το δεύτερο μισό της περιφερειακής περιόδου 2024-2028».
- 6) Το ισχύον κανονιστικό και θεσμικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 7) Τις διατάξεις του Ν.4014/2011 (ΦΕΚ/Α'/209) «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος» όπως ισχύει.
- 8) Τις διατάξεις της ΚΥΑ οικ.1649/45/14.01.2014 (ΦΕΚ/Β'/45/15.01.2014).
- 9) Τις διατάξεις του Ν.4685/2020 (ΦΕΚ 92/Α/7-5-2020) «Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις».
- 10) Την υπ' αριθ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/101715/7177/10-09-2026 Σ.Μ.Π.Ε. του έργου του θέματος (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής-Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης (αρμόδια περιβαλλοντική αρχή)).
- 11) Το ανωτέρω έγγραφο με κατά απόψεις κατά υπηρεσίας και την πρόταση του Προέδρου.

ΚΑΤΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Γνωμοδοτεί θετικά επί της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Δυτικής Ελλάδας, της προγραμματικής περιόδου 2026-2030.

Κατά ψήφισε ο Περιφερειακός Σύμβουλος και τακτικό μέλος της Επιτροπής κ. Καρναβιάς Ιωάννης.

Το παρόν πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΜΠΛΕΤΣΑΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ